

VIII.

Sociaal-Democratische Arbeiderspartij.

Op 31 December 1908 bedroeg het aantal leden der S. D. A. P. **8748** en het getal afdeelingen **194**.

Het partijbestuur was van 1908—'09 aldus samengesteld :

W. H. Vliegen, Voorzitter.

J. v. Kuykhof, Secretaris-Penningmeester,
Amsterdam, De Genestetstraat 16.

F. M. Wibaut, 2e Secretaris.

Mr. M. Mendels.

J. H. Schaper, 2e Voorzitter.

H. Spiekman.

W. P. G. Helsdingen.

De h.h. Mr. P. J. Troelstra en H. van Kol werden gekozen tot gedelegeerden der partij in het Internationaal Bureau.

Congresbesluiten :

Motie Kiesrecht-Actie. Het congres van 1908,

gezien de omstandigheid, dat de kiesrechtbeweging de laatste jaren uitsluitend is gevoerd door de arbeidersorganisaties en hare organen ;

de burgerlijke voorstanders van het algemeen kiesrecht zich door het aanvaarden van de blanco-politiek feitelijk aan die beweging onttrokken, en deze elementen voor en na het Comité voor algemeen kiesrecht verlieten ;

gezien de resolutie van het Nederlandsch Verbond van Vakvereeningen, waarin dit Verbond wel de deelname aan de kiesrechtbeweging verklaart tot plicht der vakorganisatie, doch tevens de meening uitspreekt, dat de leiding dier beweging behoort aan de S. D. A. P. ;

is met het N. V. V. van meening, dat in deze omstandigheden het Comité voor Alg. Kiesrecht, waarbij de Partij was aangesloten, zijn reden van bestaan heeft verloren ;

besluit daarom, onder het uitspreken van den warmsten dank voor het groote en verdienstelijke werk, in den loop van zijn bestaan voor de zaak van het algemeen kiesrecht verricht, aan dat comité voor te stellen, zich te ontbinden ;

aanvaardt met voldoening de medewerking der vakbeweging waartoe het N. V. V. besloot ;

draagt het P. B. op de leiding der kiesrechtbeweging ter hand te nemen en met zoodanige kracht te voeren, dat zoowel de botte als de listige tegenstand van alle reactionaire elementen zal worden gebroken en tevens de aandacht zal worden gewijd aan alle pogingen der bezittende klasse, om, zoodra men aan de invoering van het algemeen kiesrecht niet meer kan ontkomen, de parlementaire instellingen zóó te verknoeien, dat aan den volkswil, zooals die zich door het alg.

kiesrecht uit, nieuwe hinderpalen in den weg worden gelegd en het wapen in den strijd ter ontvoogding van de arbeidersklasse weer zal worden afgestompt ;

roept ten slotte heel de Nederlandsche arbeidersklasse op, aan den strijd voor het alg. Kiesrecht al haar krachten te wijden.

Motie-Vrouwenkiesrecht.

Het congres
overwegende,

dat de arbeidende klasse in den strijd voor hare vrijmaking haar volle kracht moet kunnen ontplooiën en dat daarvoor het algemeen kiesrecht onontbeerlijk is :

dat de toenemende mate, waarin de vrouw als loonarbeidster in het voortbrengingsproces wordt betrokken, haar maakt tot een sociaal voelend, mede-strijdend lid harer klasse, hetwelk zich openbaart in hare toetreding tot de vakorganisatie en politieke beweging ;

dat deze sociale en politieke bewustwording der proletarische vrouw in de toekenning van alle politieke rechten hare noodzakelijke bekrachtiging vindt en dat voor die vrouwen, welke nog niet tot die bewustwording zijn gekomen, het bezit en gebruik dier rechten een der krachtigste hulpmiddelen is om daartoe te geraken ;

dat het vrouwenkiesrecht dus niet moet worden veroverd als een wapen van de vrouw tegen den man, doch evenals het mannenkiesrecht als een wapen, dat het proletariaat gebruikt tot verovering

der staatsmacht op de bourgeoisie, reden waarom elk beperkt vrouwenkiesrecht, als versterkende de macht der bourgeoisie, beslist wordt verworpen ;

dat het Internationaal Congres te Stuttgart aan elke kiesrechtbeweging den eisch heeft gesteld van te worden gevoerd op de basis van algemeen kiesrecht voor alle meerderjarigen, zonder onderscheid van sekse, zoowel wat de propaganda als wat het optreden in het parlement betreft,

verklaart in den verderen kiesrechtstrijd, zoowel in als buiten de Kamer, dit standpunt te zullen innemen en roept de vrouwen der arbeidersklasse op, met en naast de mannen den strijd voor het kiesrecht en de ontvoogding harer klasse onder het vaandel der Internationale Sociaaldemocratie te voeren.

Motie Ongevallenwet.

Het congres der S. D. A. P. van 1908, overwegende dat de Nederlandsche grootindustrie, georganiseerd in de Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers, Kamers van Koophandel en Fabrieken of Centrale Werkgevers-Risico-bank, reeds sedert geruimen tijd, zoowel door het optreden van Kamerleden en het zenden van adressen als door middel van de haar ten dienste staande pers, een actie heeft ondernomen om de ongevallenwet te verslechteren en wel ;

a. door het telkens met schromelijke overdrijving spreken van de simulatie en aggravatie bij de arbeiders om te bewerken, dat voor kleine

ongevallen de uitkeering ophoudt en dus de eens verkregen rechten op dit punt aan de arbeiders weer worden ontnomen ;

b. door begunstiging van het instituut der risico-overdracht, waarin ligt opgesloten het uitkiezen der beste risico's en het weren der minder voordeelige, de Rijksverzekeringsbank meer en meer te benadeelen en aldus aan de werkgevers meer en meer invloed op rentetoe-kenning te verzekeren ;

constateert, dat tegenover de gevallen van simulatie en aggravatie die volstrekt niet bij de arbeiders alléén, maar in alle kringen der maatschappij voorkomen, staan veel talrijker gevallen dat arbeiders in armoede of zelfs gebrek ver-keeren, omdat ze voor de helft, voor één- of twee-derde geschikt zijn verklaard voor arbeid, ook al staat het vast, dat ze in hun vak nimmer kunnen terugkeeren, terwijl op de arbeidsmarkt in de werkelijkheid voor half-invalieden zoo goed als geen werk te vinden is ;

constateert verder, dat, in 't midden latende de vraag of er betere contrôle kan worden inge-steld en evenzeer of de administratie der Rijks-verzekeringsbank aan alle eischen voldoet, alsmede of ten opzichte der medische behandeling de techniek der ongevallenverzekering kan worden verbeterd, de risico-overdracht een allerschadelijkst element moet worden geacht voor de arbeiders-klasse, waarvan de toename gelijk zou staan met een verknoeiing der éénmaal in de Ongevallenwet toegestane rechten en waarborgen ;

reken op het krachtigst mogelijke verzet der soc.-dem. Kamerleden, tegen dit gevaar, en draagt het Partijbestuur op, in samenwerking met het Ned. Vakverbond, de middelen te beramen om de arbeidersklasse voor dit gevaar te waarschuwen en tegen de aanranding van haar belangen zich te weer te doen stellen.

Scheuring in de S. D. A. P.

Op 13 en 14 Februari 1909 werd te Deventer een buitengewoon Congres der S. D. A. P. gehouden.

In het jaarverslag werd daaromtrent vermeld, dat de volgende voorstellen werden aangenomen :

a. De partij geve een weekblad uit onder redactie van de partijgenooten mevrouw Roland Holst en Wibaut.

Dit weekblad zal als bijblad worden verbonden aan „Het Volk”.

De redacteuren oefenen hun functie uit in geregeld overleg met de redactie van „Het Volk” en zij hebben daartoe, teneinde met „Het Volk” een goed geheel te vormen, ook recht van medespreken inzake den inhoud van het dagblad.

b. Het congres spreke als zijne besliste meening uit, dat het bovenstaande besluit tot gevolg behoort te hebben de opheffing van de „Tribune”.

c. Indien de partijgenooten, die de „Tribune” uitgeven, niet tot die opheffing bereid zijn, spreke het congres als zijn meening uit, dat deze partijgenooten van het lidmaatschap der partij vervallen moeten worden verklaard.

Het daarop gevolgde referendum heeft deze congresbesluiten op de volgende wijze bekrachtigd:

voorstel a:

voor 4730, tegen 415, blanco 246, onw. 68 stemmen;

voorstel b:

vóór 4346 tegen 773, blanco 276, onw. 79 stemmen;

voorstel c:

vóór 3712, tegen 1340, blanco 342, onw. 74 stemmen.

Zooals bekend verlieten met de „Tribune”-redacteuren een aantal partijgenooten de partij, waaronder de partijbestuurder Mendels, en gingen over tot de stichting eener nieuwe partij.

Het adres van de Partij-Brochurenhandel is: Amsterdam, Keizersgracht 378.

Op het Paaschcongres (1909) stelde de Sociaal-Democratische Arbeiders-partij bij de verkiezingen voor 1909 op den voorgrond:

- a. **Algemeen Kiesrecht.**
  - b. **Staatspensionneering.**
  - c. **Tienurendag.**
  - d. **Uitbreiding van de Ongevallenwet.**
  - e. **Woningkwestie.**
-